

Přistání na stanici J.G. Mendela: Konečně doma!

Česká vědecká expedice mířící na stanici Johanna Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse v Antarktidě, kterou vlastní a provozuje brněnská Masarykova univerzita, opustila 29.12. 2014 Českou republiku a komerčním letem Vídeň-Řím-Buenos Aires dorazila do Jižní Ameriky. Po krátké zastávce na velvyslanectví ČR v hlavním městě Argentiny se přesunula na vojenskou základnu uprostřed pampy v patagonském Rio Gallegos, kde vyčkala na dobré počasí a na Tři krále se přesunula na argentinskou stanici Marambio na ostrově Seymour Island. Odtamtud se pak ještě téhož dne přepravila celá výprava vrtulníky ve dvou skupinách na českou vědeckou stanici J.G. Mendela, což je při celkové délce devíti dnů cesty z ČR lehce nadprůměrný čas. Druhý den dorazil i zbytek carga; na přesun 9 tun nákladu byly tedy zapotřebí celkem tři lety plně naloženého MI-17 a jednoho vrtulníku typu Bell. Několik postradatelných drobností z nákladu se sice během posledního přesunu ztratilo (šlo o 15 kg hovězího masa a dřevěné palety určené na provizorní chodníčky po dobu, než povrch kolem stanice s postupem jižního léta zcela vyschne), ale jinak měl transport nečekaně hladký průběh. Od startu vojenského speciálu Hercules C-130 z Jižní Ameriky do první večere na „Mendelovi“ (v jednu hodinu ráno), která ohlásila přerušeni práce na odzimovávání stanice, uběhlo sotva šestnáct hodin.

„Úžasné, konečně doma!“ – to byl zcela jednoznačně pocit „starých polárních vlků“, kteří se do Antarktidy vraceli již poněkoliáté. Také sedmi nováčkům se zde ihned zalíbilo; velmi mile je překvapil vysoký komfort stanice (už první noc se podařilo pokoje vyhřát téměř na 15 °C) i zásoba kvalitních potravin, z nichž vybraná četa hned po přistání a zprovoznění kuchyně začala připravovat večeři, zatímco ostatní odzimovávali stanici: vykládali náklad, sundávali okenice, odhazovali sníh. Téměř ihned a bez potíží byly zprovozněny všechny základní systémy (energie, vzduch, odpady); od druhého dne už byla k dispozici i tekoucí voda. Stanice potřebovala od jihu i od severu odházet od sněhu, ale obecně byla závěj i návěj mnohem menší než loni. Stanice jako taková se až na drobná poškození zdá být ve velmi dobrém stavu, nicméně 7 extrémních vichřic v mimosezónním období poněkud pocuchalo nedalekou pokusnou plochu a přístroje rostlinných fyziologů. Zásoby jsou hojné a v bezvadném stavu; bio- potraviny, čaje a koření věnované společností Pro-Bio udělaly polárníkům velikou radost, stejně jako čtvrt tuny sušeného mléka od společnosti Madeta: rozbalování balíků carga bylo skoro lepší než nedávné Vánoce (téměř dva celé dny trvala revize a umístění potravin).

Díky mimořádné doručovací operaci z konce loňského března by dvě až tři příští expedice mohly cestovat relativně na lehkou, pokud ovšem Masarykova univerzita získá dostatek prostředků na dopravu a provoz stanice... Ostatně v kontextu trvalého hodnotného vědeckého přínosu, který propracovaná strategie a devět let provozu přístrojů pro dlouhodobý monitoring slibují, dokonale sehrané posádky technického zabezpečení a vůbec vši té vynaložené dřiny a nákladů (samotné postavení stanice stálo mnoho let úsilí a několik desítek milionů korun) zdá se být rozhodnutí Ministerstva školství o zastavení podpory provozu stanice ve chvíli zjevného dosažení pravého optima jejího fungování ještě absurdnější než kdy dřív.

Mořský zámrz na průlivu Prince Gustava, který odděluje ostrov Jamese Rosse od Antarktického poloostrova, je kompaktní a téměř hladký (moře zamrzlo bez přítomnosti vysokých ledových ker), nicméně vstup na led je z bezpečnostních důvodů přísně zakázán a ani použití člunů pro nejbližší týdny se zcela jistě nedá očekávat.

Jižní léto a s ním i čas vyměřený pro práci v Antarktidě jsou krátké, je proto třeba spěchat. Již třetí den po přistání na stanici (8.1.2015) začínají výzkumníci s realizací vědeckého programu, technický tým instaluje nový střídač pro efektivní řízení provozu elektrických zařízení stanice a pravidelně se střídají i služby v kuchyni. 9.1. bylo zprovozněno internetové spojení a byly nainstalovány panely partnerské infrastruktury CEITEC VUT Brno pro sledování vlivu UV záření na stavební hmoty (pokročilé polymery). 10. 1. pak začala příprava práce na instalaci nového solárního systému a nového typu větrné elektrárny, což by mělo české stanici zajistit jednu z nejvyšších úrovní nezávislosti na fosilních palivech, jaká kdy byla v Antarktidě dosažena. Drobné choroby mezi členy expedice zvolna ustupují, všichni se těší uspokojivému zdraví a dobré mysli.

Za všechny členy expedice Antarktida 2014-15 srdečně zdraví

Pavel Kapler, vedoucí expedice

Přiložený obrazový materiál:

Obr. 1. Vyložení nákladu poblíž stanice J.G. Mendela se účastnili všichni členové expedice i posádka vrtulníku MI-17 argentinského vojenského letectva. Foto: Alena Žákovská.

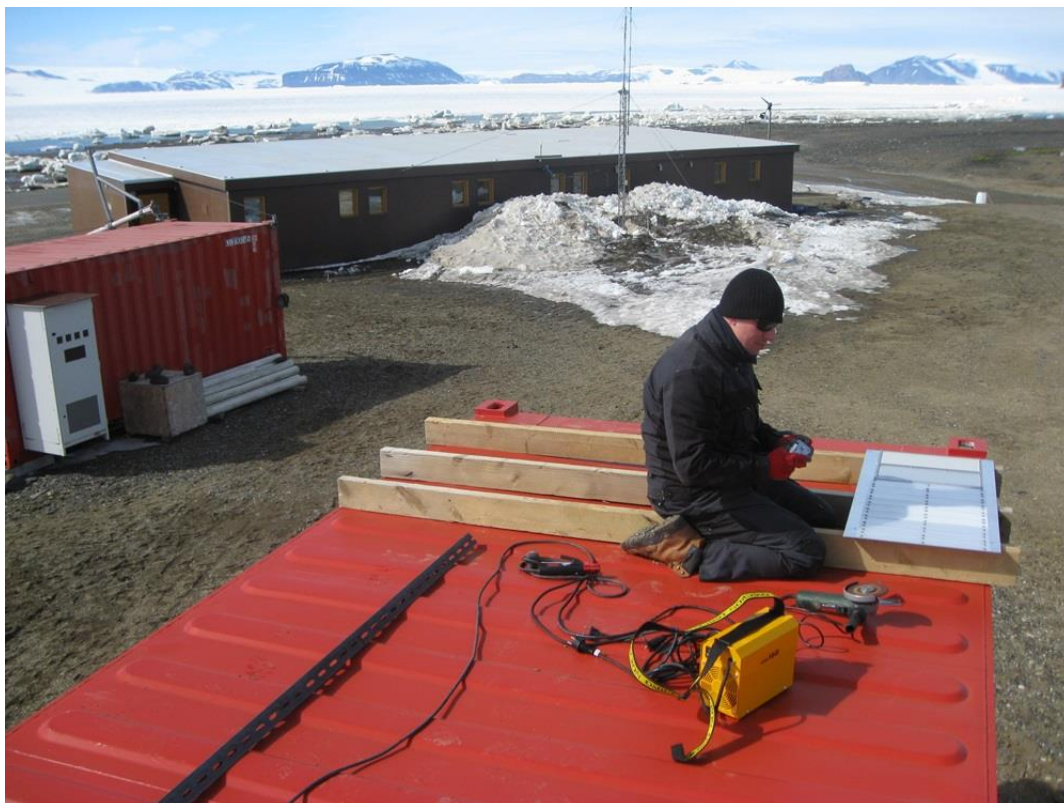

Obr. 2. Na stanici se letos dostaly i dvě terénní čtyřkolky ArcticCat, které významně usnadní vědeckou práci v terénu a zvýší i bezpečnost pohybu vědců. Foto: Alena Žáková.

Obr. 3. Česká vědecká stanice Johanna Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse v Antarktidě krátce po základním odzimování. V pozadí zamrzlý průliv Prince Gustav Channel a pohoří Antarktického poloostrova. Foto: Alena Žáková.

Obr.4. Ihned po zprovoznění stanice začíná práce na vědeckých úkolech. Instalace expozičních panelů pro sledování odolnosti pokročilých umělých hmot proti extrémním dávkám UV záření na střeše technického kontejneru stanice J.G. Mendela. Foto: Jiří Strnad.

Obr. 5. Chutné a zdravé jídlo je pro morálku členů expedice klíčové, proto je cílem každé kuchyňské služby „přetrumfnout“ tu předchozí. Foto: Barbora Chattová.